

sunca, ali u prenesenom značenju pozdrav može biti *topao* jer taj pridjev označava i 'koji izražava naklonost, sućut'. Osobito su česti topli pozdravi u Šopovim pismima: *Tebe najtoplije pozdravlja tvoj N. Šop, Jeleni i Tebi šaljem bezbroj toplih, starih pozdrava, ... primite mnogo mnogo toplih pozdrava, Srdačno i toplo Te pozdravlja Tvoj Nikica...* Kad je tako, onda je sigurno da pozdrav može biti i lijep. Naime, pridjev je *lijep* takav da lako širi svoje značenje, da lako dobiva i druga značenja. On nema samo značenje 'skladan oblicima, bojom, ugodan za oko', nego i druga bliska značenja, npr.:

- 'koji se ističe skladnošću svoga sadržaja, ugodnoga doživljaja', *održao je lijep govor, Onaj gizdelin morao ju je zavesti lijepimi riječmi* (J. E. Tomić)

- 'ugodan u vremenskim prilikama, vedar sunčan', *danas je lijepo vrijeme*

- 'koji se odlikuje krjepkošću, životnom snagom', *u svojim najljepšim godinama*

- 'ispunjen radosnim, sretnim događajima', *od mladosti pa do groba najljepše je đaćko doba*

- 'lak, brz, kratkotrajan', *lijepa smrt*

- 'koji izaziva zadovoljstvo, radost, povoljan, poželjan' *lijepa vijest*.

To nije ni pola značenja koja ima pridjev *lijep*, ali da ne nabrajam dalje, dovoljan je Tomičev primjer jer ako mogu biti *lijepo riječi*, *lijep govor*, onda može biti i *lijep pozdrav* jer se i pozdrav izriče riječima. Nije rijetka ni ovakva poruka: *Lijepo ga pozdravi*. Usput da napomenem da sam tražeći potvrdu za vezu *lijepa riječ*, našao u knjizi *Zlatna knjiga poslovice svijeta* poglavlje *Lijepo riječi* i u njemu dvadesetak takvih veza.

Uz primjere za *lijep pozdrav* iz Grčevićeva korpusa, koji je većinom iz publicističkih tekstova, nemam primjera iz suvremene hrvatske književnosti, jer kako nemamo prikladnih priručnika, za osobno je skupljanje potrebna godina-dvije, ali imam iz starije hrvatske književnosti. Naime, nekad je imenica *pozdrav* bila i ženskoga roda, kao *stvar, stvari*, i zato nalazimo ovakve primjere iz 18. stoljeća: *Lipa pozdrav Petru kapetanu* (Andrija Kačić Miošić, iz Dalmacije), *Lijepu pozdrav od sekine kažu strane* (Joso Krmpotić, iz Like). A u narodnoj pjesmi Asan-aginica ima rečenica: *Djevojka te lijepo pozdravlja!*

Mislim da je to dovoljno dokaza da se može pozdraviti izrazom *lijep pozdrav*, i da mu se s jezične strane ne može prigovoriti.

Stjepan Babić

OSVRTI

NAGRADI ZA NOVU RIJEČ IME DR. IVANA ŠRETERA

atječaj za najbolju riječ u pojedinoj godini odsada nosi ime Nagrada „Dr. Ivan Šreter“. Potrebno je o tome reći nekoliko riječi.

Postoji Zaklada „Dr. Ivan Šreter“ i ona je s mnogo razumijevanja prihvatila naš

natječaj i poduprla ga je novčanim iznosom od dvadeset tisuća kuna i predložila da se nagrada nazove imenom dr. Ivana Šretera. Uredništvo je spremno prihvatilo tu ideju jer je dr. Ivan Šreter zavrijedio da ta nagrada nosi njegovo ime jer je on prava, a koliko znamo, i prva hrvatska žrtva u borbi za hrvatski jezik.

To je ujedno i prvi dar Jeziku veći od tisuću kuna koji je Jezik dobio osim dotacija

od ministarstava i gradskih ureda za kulturu u Zagrebu i Osijeku. Zahvaljujući tomu daru, prva će nagrada iznositi 3 000 kn, druga 2 000 kn, a treća 1 000 kn. Nadamo se da će bogatija novčana nagrada još više pojačati zanimanje za natječaj.

Dr. Ivan Šreter ne bi trebao biti nepoznat Jezikovim čitateljima jer smo o njemu pisali prije deset godina. Pravnik Milan Vuković napisao je u Jeziku u prosincu 1996. godine članak Hrvatski jezik u kaznenim progonima i u njemu opisao tri slučaja sudskih progona, Smiljane Rendić, dr. Ivana Šretera i Josipa Šćurića. Evo što je napisao o dr. Ivanu Šreteru:

»... za čitatelje časopisa za kulturu hrvatskoga jezika o progonima zbog hrvatskoga jezika još je uvjerljiviji slučaj dr. Ivana Šretera. Naime dr. Ivan Šreter pregledao je kao specijalist liječnik bolnice u Lipiku pacijenta Stevu Majstorovića i pri upisu liječničkoga nalaza u rubriku zanimanje upisao je hrvatske riječi umirovljeni časnik umjesto penzionirani oficir. Nije ni slutio što će sve zbog toga doživjeti. Optužen je da je na javnom mjestu pisanjem vrijeđao i omalovažavao „... socijalističke patriotske i nacionalne osjećaje građana“ i time počinio prekršaj iz članka 3. st. 1. Zakona o prekršajima protiv javnoga rada (reda!) i mira. Osuđen je temeljem tog propisa na kaznu zatvora u trajanju od pedeset dana.«

»Gotovo je cinično što je Vrhovni sud kaznu od šezdeset dana zatvora smanjio na pedeset dana, koje je dr. Šreter izdržao, ali je užasno kad Vrhovni sud Hrvatske u tom predmetu, u svojoj presudi od 20. siječnja 1987. godine (vidite – 1987. godine!) kaže: „... i po ocjeni ovoga suda za oficire JNA u našoj zemlji isto značenje ima samo vojni starješina. Budući da su se u vrijeme stvaranja JNA časnici-

ma nazivali oficiri neprijateljske vojske, takav naziv za oficira JNA ima uvredljivo i omalovažavajuće značenje. Prema tome upisivanjem riječi „časnik“ umjesto oficir JNA vrijeđaju se i omalovažavaju patriotski i socijalistički osjećaji pa su time ostvarena obilježja navedenog prekršaja, dakle i kaznena odgovornost i kazna koja mu je izrečena.“«

»Tadašnji „hrvatski književnik“, koji se tako nazivao, Goran Babić, napisao je u tjedniku Nedjeljna Dalmacija riječi koje su značile smrtnu presudu dr. Šreteru. Taj je članak završio riječima: „... kako tom medicusu očito ne pomaže ništa, ni ožeg ni riječ, pa je jedini lijek crna zemlja i zeleni humak.“«

Naoružane snage pobunjenih Srba 18. kolovoza 1991. presrele su na dionici ceste Kutina – Pakrac u selu Kukunjevac dr. Šretera. Postavili barikadu na cestu da otmu upravo dr. Šretera jer su ostale automobile propuštali, a barikada je sutradan uklonjena. Zarobljeni Hrvati odvođeni su u selo Bučje, ali je dr. Šreter zatočen nedaleko Bučja u napuštenoj kući u selu Branešci, na k. br. 110. Zna se da je bio psihički i fizički zlostavljan i otada mu se gubi svaki trag. Tijelo mu do danas nije pronađeno.

Inače dr. Ivan Šreter rodio se 22. 12. 1951. pa je ubijen o svojoj 50. obljetnici života.

Ne znamo ni jedan slučaj u svijetu, da je itko zbog zauzimanja za svoj materinski jezik platio svojom glavom. Ako tko zna za sličan slučaj, bilo bi zanimljivo da ga iznese.

Živko Kustić nazvao je dr. Ivana Šretera mučenikom i napisao proročke riječi da mu je pobjeda na dugi rok osigurana. Svjedok je tomu zaklada koja nosi njegovo ime i knjiga Dr. Šreter, izdana 2005., a mi dodajemo: i ovaj natječaj koji s pravom nosi njegovo ime.

Stjepan Babić